

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 531/2018-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. februára 2019 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co 320/2016-426 zo 4. júla 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co 320/2016-426 zo 4. júla 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co 320/2016-426 zo 4. júla 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 598,25 € (slovom päťstodeväťdesiatosem eur a dvadsaťpäť centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Eleny Lalíkovej, Podbrezovská 34, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením č. k. II. ÚS 531/2018-16 z 15. novembra 2018 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co 320/2016-426 zo 4. júla 2018

2. Z obsahu sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca žalobou doručenou 24. júna 2009 Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 16 C 80/2009 domáhal proti Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky ako žalovanému (ďalej len „žalovaný“) z titulu náhrady škody, ktorá mu bola spôsobená nezákonným trestným stíhaním, výkonom väzby a trestu odňatia slobody, zaplata sumy 318 973 € so 6 % úrokom z omeškania od 11. mája 2009 do zaplata. Sťažovateľ bol uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 16/99 z 19. marca 1999 vzatý do väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, z ktorej bol prepustený vo februári 2000. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3 T 25/02 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 291/03 zo 14. januára 2004 bol sťažovateľ uznaný vinným pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, 3 písm. a), ods. 4 Trestného zákona a bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov, výkon ktorého začal 14. januára 2004. Po tom, čo Najvyšší súd Slovenskej

republiky uznesením sp. zn. 5 Tz 27/2004 z 31. augusta 2004 odsudzujúci rozsudok ako nezákonný zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, bol sťažovateľ 31. augusta 2004 prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu č. k. 3 T 25/2002-817 zo 6. marca 2008 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 To 160/2008 z 30. júla 2008 právoplatne spod obžaloby oslobodený podľa § 226 písm. c) Trestného poriadku. Pretože trestné stíhanie vedené proti sťažovateľovi od 2. marca 1999 do 15. augusta 2008 bolo nezákonné, sťažovateľ bol vo väzbe 11 mesiacov a vykonal trest odňatia slobody v trvaní 7 a pol mesiaca, hoci bol nevinný, uplatnil si žalobou náhradu škody spočívajúcu v strate na zárobku za 18 a pol mesiaca vo výške 1 000 € mesačne, náhradu trov obhajoby v trestnom konaní, náhradu morálnej ujmy za fyzické a psychické utrpenie a strádanie za obdobie 9 a pol roka trvania trestného stíhania vo výške 200 000 € a z titulu poškodenia povesti a sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 100 000 €. Žalovanú sumu žiadal sťažovateľ priznať s úrokom z omeškania od uplynutia lehoty na predbežné prerokovanie náhrady škody so žalovaným.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 80/2009-106 z 10. februára 2010 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 214 680 € so 6 % ročným úrokom z omeškania od 11. mája 2009 do zaplatenia, konanie v časti o zaplatenie sumy 3 828 € s príslušným úrokom z omeškania zastavil a vo zvyšku žalobu zamietol. Ako z odôvodnenia jeho rozhodnutia vyplýva, škoda vzniknutá sťažovateľovi stratou na zárobku za obdobie od 1. marca 1999 do 31. júla 2008 a trovami obhajoby bola preukázaná do výšky 14 680 € a okresný súd za primerané odškodnenie nemajetkovej ujmy v dôsledku celého vedenia trestného stíhania považoval sumu 200 000 €. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie sťažovateľ i žalovaný.

4. Krajský súd uznesením č. k. 12 Co 132/2010-127 z 20. júna 2010 (na písomnom vyhotovení rozhodnutia je zjavne nesprávny dátum „20. 06. 2009“) rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pretože rozsudok považoval za nedostatočne odôvodnený, najmä pokiaľ ide o výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy a určenie obdobia, za ktoré bola priznaná náhrada straty na zárobku.

5. Okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 80/2009-164 z 1. decembra 2010 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 314 680 € so 6 % ročným úrokom z omeškania od 11. mája 2009 do zaplatenia, konanie v časti o zaplatenie sumy 3 828 € s príslušným úrokom z omeškania zastavil a vo zvyšku žalobu zamietol. S odkazom na v rozhodnutí citovanú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 300 000 €. Náhradu za stratu na zárobku priznal sťažovateľovi vo výške 14 517 € spolu za celé obdobie trestného stíhania s ohľadom i na to, že v čase, keď nebol vo väzbe, resp. výkone trestu odňatia slobody, nemohol si s v dôsledku vedenia trestného stíhania nájsť stabilnú prácu. Na trovách obhajoby uznal sťažovateľovi iba preukázanú sumu 163 €. Aj proti tomu rozsudku podali odvolanie sťažovateľ i žalovaný.

6. Krajský súd uznesením č. k. 15 Co 60/2011-185 z 20. decembra 2011 rozsudok okresného súdu zrušil pre nedostatočné odôvodnenie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Po tom, čo sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť ústavnému súdu, ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 46/2013-40 z 3. septembra 2013 konštatoval, že uznesením krajského súdu č. k. 15 Co 60/2011-185 z 20. decembra 2011 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd uviedol, že vo vzťahu k zistenej kvalite odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu dôvody zrušenia jeho rozhodnutia krajským súdom nie sú dostatočne konkrétne.

8. Krajský súd následne uznesením č. k. 15 Co 645/2013-238 z 5. februára 2014 rozsudok okresného súdu č. k. 16 C 80/2009-164 z 1. decembra 2010 znova zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie okresného súdu považoval (okrem priznania trov obhajoby vo výške 163 €) za nedostatočne odôvodnené, a to pokiaľ ide o výšku priznanej náhrady za stratu na zárobku, ako aj náhrady nemajetkovej ujmy. Vo vzťahu k výške náhrady straty na zárobku krajský súd uviedol, že je potrebné vziať do úvahy obdobia, keď bol sťažovateľ v rozhodnom čase zamestnaný, a vykonaný výpočet vychádzajúci zo súm minimálnej mzdy podrobne vysvetliť. Odkaz okresného súdu na rozhodovaciu prax

Európskeho súdu pre ľudské práva považoval za nedostatočný; z rozhodnutia okresného súdu navyše podľa názoru krajského súdu nebolo zrejmé, z ktorých konkrétnych dôkazov považoval za preukázané, že došlo k narušeniu dobrej povesti a cti sťažovateľa.

9. Sťažovateľ podal aj proti uzneseniu krajského súdu č. k. 15 Co 645/2013-238 z 5. februára 2014 sťažnosť ústavnému súdu, ktorá však bola uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 540/2014-16 z 9. septembra 2014 odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

10. Okresný súd (v poradí tretím) rozsudkom č. k. 16 C 80/2009-367 z 9. mája 2016 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 315 153 € s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 300 000 € od 9. mája 2016 do zaplatenia a so 6 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 15 153 € od 11. mája 2009 do zaplatenia a vo zvyšku žalobu zamietol. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný.

11. Krajský súd uznesením č. k. 15 Co 320/2016-426 zo 4. júla 2018 rozsudok okresného súdu znova zrušil [podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)] a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Konštatoval, že ani v poradí tretí rozsudok okresného súdu nespĺňa atribúty riadneho odôvodnenia v zmysle § 220 ods. 2 CSP.

12. Uznesenie krajského súdu č. k. 15 Co 320/2016-426 zo 4. júla 2018 bolo sťažovateľovi doručené 6. augusta 2018.

13. Sťažovateľ sťažnosť na porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru týmto uznesením krajského súdu odôvodnil tým, že krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP napriek tomu, že § 390 CSP mu prikazoval rozhodnúť meritórne vo veci, pretože rozsudok okresného súdu bol už prv (dvakrát) zrušený rozhodnutím odvolacieho súdu. Poukázal na to, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodlo podľa relevantnej právnej normy (čl. 61 ods. 1 ústavy), ktorá má základ v platnom právnom poriadku,

a súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Podľa § 390 CSP odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Odvolací súd bol preto povinný po dvoch kasačných rozhodnutiach meritórne rozhodnúť a sám prípadne napraviť všetky ním vytykané nedostatky rozhodnutia okresného súdu vrátane jeho nepreskúmateľnosti. Krajský súd tak porušil označené práva sťažovateľa nerešpektovaním kogentného ustanovenia § 390 CSP. Sťažovateľ preto navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

14. Predseda krajského súdu sa k sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. Spr. 1067/18 z 15. januára 2019, ktorým navrhol sťažnosti nevyhovieť, pretože napadnuté rozhodnutie krajského súdu nie je svojvoľné ani zjavne neodôvodnené a je v súlade s platným Civilným sporovým poriadkom účinným od 1. júla 2016. Súčasne vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

15. Sťažovateľ vo vyjadrení z 25. januára 2019 k stanovisku krajského súdu uviedol, že sa pridržiava doterajšej argumentácie, a zvýraznil ďalej to, že ide o reparačné konanie, ktoré treba urýchlene rozhodnúť. Aj sťažovateľ vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

16. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

17. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

20. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

21. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

22. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

23. Ústavný súd zdôrazňuje, že nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu

vo veci samej. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

24. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

25. Z pohľadu ústavnoprávneho teda treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva (m. m. I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011). Inými slovami, v prípadoch posudzovania individuálnych sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je úlohou ústavného súdu preskúmať príslušné právne predpisy a prax *in abstracto*, ale obmedziť sa, nakoľko je to len možné, na posúdenie konkrétneho prípadu na účely zistenia, či spôsob, akým boli uvedené predpisy aplikované alebo sa dotkli sťažovateľa, viedol k porušeniu ústavy a príslušných medzinárodných zmlúv.

26. Sťažovateľ odôvodňuje porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že krajský súd, hoci rozhodoval v poradí už o treťom odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu vo veci sťažovateľa, nepostupoval podľa § 390 CSP a sám meritórne nerozhodol, ale naopak, podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP znova rozhodnutie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

27. Podľa § 389 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak

a) neboli splnené procesné podmienky,

b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom,

c) súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom, alebo

d) nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali.

28. Podľa § 390 CSP odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak

a) rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a

b) odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

29. Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 470 ods. 2 CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentrácii konania, ak by boli v neprospech strany.

30. Ako z obsahu odôvodnenia uznesenia krajského súdu č. k. 15 Co 320/2016-426 zo 4. júla 2018 vyplýva, krajský súd rozhodoval o odvolaní podanom žalovaným ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, pričom postupoval pri svojom rozhodovaní podľa Civilného sporového poriadku s odkazom na § 470 ods. 1, 2 CSP. V dôsledku toho krajský súd aplikoval podľa § 470 ods. 1 vo veci už Civilný sporový poriadok. Konštatoval, že *„preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalovaného uvedené v jeho odvolaní, ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie a dospel k záveru, že sú splnené podmienky na zrušenie napadnutého rozsudku podľa § 389 ods. 1 písm. b/, c/ CSP a vrátenie veci súdu prvej inštancie v tomto rozsahu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 391 os. 1 CSP“*. Krajský súd uložil okresnému súdu vo veci *„postupovať vo vyššie naznačenom smere a vo veci opätovne rozhodnúť s tým, že rozhodnutie riadne odôvodní v súlade s vyššie uvedeným usmernením a v súlade s ust. § 220 ods. 2, 3 CSP. Zároveň sa okresný súd v novom rozhodnutí vysporiada aj s námietkou premlčania nároku žalobcu, ktorú žalovaný vzniesol v odvolacom konaní“*. Ako z obsahu odôvodnenia krajského súdu vyplýva, nezaoberal sa v ňom možnosťou postupu podľa § 390 CSP a neaplikovanie tohto ustanovenia nevysvetlil žiadnym spôsobom.

31. Ustanovenie § 390 CSP bolo zaradené do civilného procesného práva s cieľom dosiahnutia zvýšenia rýchlosti a efektívnosti súdneho konania a v nadväznosti na základné zásady civilného sporového konania. Jednou z nich je i zásada vyjadrená v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prierahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Účelom § 390 CSP je zrýchlenie konania rozhodnutím v merite veci a skrátenie celkovej dĺžky súdneho konania.

32. Ustanovenie § 390 CSP ukladá odvolaciemu súdu povinnosť, aby sám rozhodol vo veci, ak je naplnená hypotéza tejto normy, podľa ktorej rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

33. Vzhľadom na dikciu § 470 CSP toto ustanovenie v plnom rozsahu dopadá aj na odvolacie konania začaté pred nadobudnutím účinnosti Civilného sporového poriadku. Aj ústavný súd už konštatoval, že princíp zachovania účinkov úkonov, ktoré v konaní nastali pred účinnosťou novej procesnej úpravy civilného konania, vyjadrený v § 470 ods. 2 CSP je doplňujúcim k princípu okamžitej aplikácie ustanovení Civilného sporového poriadku vyjadreného v § 470 ods. 1 CSP. V danom prípade aplikácia § 470 ods. 2 CSP nesporne znamená zachovanie účinkov odvolania podaného za účinnosti starej procesnej úpravy spočívajúcich v odvolacom prieskume odvolaním napadnutého prvostupňového rozsudku. Tento zachovaný účinok odvolania však žiadnym spôsobom nespochybňuje okamžitú aplikáciu príkazu obsiahnutého v § 390 CSP (III. ÚS 5/2018).

34. Ako z dikcie § 390 CSP vyplýva, toto ustanovenie je formulované kategoricky a v ňom uloženú povinnosť ukladá odvolaciemu súdu splniť vždy, ak sú naplnené predpoklady obsiahnuté v tomto rozhodnutí. Aj odvolací súd je povinný konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Z hľadiska systematiky Civilného sporového poriadku ide o ustanovenie špeciálne vo vzťahu k ustanoveniam upravujúcim iné spôsoby rozhodovania o podanom odvolaní (vrátane ustanovenia § 389 CSP). Ako aj zo skoršej rozhodovacej praxe ústavného súdu vyplýva, pri splnení predpokladov na aplikáciu § 390 CSP je daná zákonná povinnosť odvolacieho súdu postupovať dôsledne podľa tohto ustanovenia bez možnosti akýchkoľvek úvah od tohto ustanovenia sa odkloniť (I. ÚS 227/2018).

35. Pokiaľ preto krajský súd vo veci sťažovateľa § 390 CSP ignoroval a napriek jeho zneniu vo veci sám meritórne nerozhodol, neaplikovaním relevantnej právnej normy porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a reálne neposkytol sťažovateľovi súdnu ochranu v ústavou požadovanej kvalite (bod 1 výroku nálezu).

36. Ústavný súd vo veci sťažovateľa už v náleze č. k. III. ÚS 46/2013-40 z 3. septembra 2013 uviedol, že v aktuálnom procesnom štádiu konania pred všeobecnými súdmi (meritórny rozsudok je právoplatne zrušený a vec je vrátená okresnému súdu

na ďalšie konanie) neprichádza pri rešpektovaní čl. 127 ods. 1 ústavy zasahovanie ústavného súdu do nesúladu panujúceho medzi okresným súdom a krajským súdom v otázke právneho hodnotenia ustálených skutkových okolností prostredníctvom ústavnosúdneho prieskumu do úvahy. Rešpektujúc tento záver, ústavný súd tak iba pripomína:

37. Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

38. Ústavný súd viac ráz zdôraznil, že v právnom štáte právny poriadok nechráni štátnu moc pred občanmi; právny poriadok v právnom štáte určuje postup orgánov verejnej správy tak, aby neboli porušované práva občanov (II. ÚS 62/1999). Pre oblasť trestného konania to znamená, že hoci na jednej strane je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup týchto orgánov, ak sa ukážu ich predpoklady neskôr ako mylné a nesprávne. Ak má byť jednotlivec povinný podrobiť sa vyšetrovacím úkonom, musí v právnom štáte existovať garancia, že v prípade preukázania, že trestnú činnosť nepáchal, dostane sa mu odškodnenia za všetky úkony, ktorým bol zo strany štátu podrobený. Nie je pritom rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie potvrdilo (Ústavný súd Českej republiky, nález sp. zn. I. ÚS 554/04 z 31. marca 2005). Pritom ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré je skončené oslobodením spod obžaloby, je potrebné hľadať priamo v princípoch materiálneho právneho štátu. Ak má byť štát považovaný za právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorými zasahujú do základných práv jednotlivca. Nemožno totiž prehliadnuť, že štát nemá slobodnú vôľu, ale je povinný striktne dodržiavať právo v jeho ideálnej (škodu nespôsobujúcej) interpretácii (Ústavný súd Českej republiky, nález sp. zn. II. ÚS 590/08 zo 17. júna 2008, zhodne aj nález rovnakého súdu sp. zn. IV. ÚS 642/05 z 28. augusta 2007), a preto zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu potom zodpovedá, aby každá ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi bola odčinená (Najvyšší súd Slovenskej republiky, rozsudok sp. zn. 4 Cdo 183/2009 z 30. novembra 2009). Pokiaľ ide

o trestné stíhanie je potrebné vychádzať z toho, že každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého sa síce do okamžiku právoplatnosti meritórneho rozhodnutia prihliada ako na nevinného, ale už samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného. Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, a to tým skôr, ak ide o obvinenie nepravdivé, ktoré je potvrdené právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom súdu (Ústavný súd Českej republiky, nález sp. zn. I. ÚS 554/04 z 31. marca 2005). Vo vzťahu k odškodňovaniu väzby je potrebné uplatňovať ako východisko princíp, podľa ktorého ak sa trestné stíhanie ukázalo ako nedôvodné, bola nedôvodná tiež samotná väzba ako prostriedok vedúci k vyšetreniu údajnej trestnej činnosti. Nebyť samotného trestného stíhania, nebol by jednotlivec podrobený povinnosti znášať jednotlivé procesné úkony či uplatnenie obmedzujúcich inštitútov vrátane výkonu samotnej väzby (Ústavný súd Českej republiky, nález sp. zn. II. ÚS 590/08 zo 17. júna 2008; zhodne R 125/2011, rozsudok veľkého senátu Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 3916/2008 z 11. mája 2011). To znamená, že nárok na odškodnenie za väzbu, ak bolo trestné stíhanie zastavené alebo obvinený bol spod obžaloby oslobodený, sa priznáva, aj keď rozhodnutie o väzbe bolo zákonné (R 13/2009, Najvyšší súd Slovenskej republiky, rozsudok sp. zn. 4 Cdo 177/2005 z 31. mája 2007). Tieto princípy a východiská majú byť podľa presvedčenia ústavného súdu používané pri výklade jednoduchého práva pri jeho aplikácii tak, aby táto bola v súlade s účelom a zmyslom právnej úpravy, ako aj čl. 46 ods. 3 ústavy.

39. Ústavný súd zároveň považuje za potrebné zdôrazniť, že pre naplnenie čl. 46 ods. 3 ústavy garantujúceho právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom je mimoriadne dôležitá nielen dôkladnosť, ale i rýchlosť poskytnutia súdnej ochrany, pretože k úplnému odstráneniu následkov nezákonnosti rozhodnutia dochádza až reparáciou všetkej ujmy, ktorá poškodenému vznikla. Význam tohto princípu sa ešte zvyšuje v prípadoch, keď dôsledkom nezákonného rozhodnutia štátu je obmedzenie osobnej slobody poškodenej osoby či mimoriadne dlhý čas prebiehajúce trestné stíhanie. Naplnenie princípov právneho štátu v tejto oblasti preto vyžaduje aj zo strany všeobecných súdov, aby k týmto prípadom pristupovali s mimoriadnou pozornosťou, maximálnou efektívnosťou a rýchlosťou.

III.

40. Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší v rozsahu, v ktorom toto rozhodnutie porušilo základné právo (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde), a v tomto rozsahu vec vráti na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade na ochranu základného práva sťažovateľa bolo potrebné napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

41. V ďalšom konaní je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Je preto povinnosťou odvolacieho súdu postupovať v ďalšom priebehu odvolacieho konania tak, že vo veci sám rozhodne (§ 390 CSP) a svoje rozhodnutie náležite odôvodní. Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde; bod 2 výroku nálezu).

42. Ústavný súd sťažovateľovi napokon priznal náhradu za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti v roku 2018 a vyjadrenie z 22. januára 2019) podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 598,25 €, ktorú požadoval sťažovateľ, pretože uplatnená suma neodporuje tejto vyhláške.

43. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde; bod 3 výroku nálezu).

44. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2019